

Υπόθεση C-318/21

Σύνοψη της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως κατά το άρθρο 98, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου

Ημερομηνία καταθέσεως:

21 Μαΐου 2021

Αιτούν δικαστήριο:

Administratīvā apgabaltiesa (περιφερειακό διοικητικό δικαστήριο, Λεττονία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

11 Μαΐου 2021

Εκκαλούσα:

SIA STOCKHOLM SCHOOL OF ECONOMICS IN RIGA

Εφεσίβλητος:

Latvijas Zinātnes padome (επιστημονικό συμβούλιο της Λεττονίας)

Αντικείμενο της κύριας δίκης

Έφεση που άσκησε η SIA STOCKHOLM SCHOOL OF ECONOMICS IN RIGA κατά της αποφάσεως του Administratīvā rajona tiesa (διοικητικού πρωτοδικείου) της 8ης Ιουνίου 2020, με την οποία απορρίφθηκε η προσφυγή που άσκησε η εν λόγω εταιρεία, με την οποία ζητούσε να διαπιστωθεί ο παράνομος χαρακτήρας της αποφάσεως του Latvijas Zinātnes padome (επιστημονικού συμβουλίου της Λεττονίας), της 19ης Σεπτεμβρίου 2019, και να της αναγνωριστεί δικαίωμα προς αποζημίωση λόγω της περιουσιακής ζημίας που υπέστη, ύψους 300 000 ευρώ.

Αντικείμενο και νομική βάση της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

Το αιτούν δικαστήριο ζητά, στο στάδιο της έγγραφης διαδικασίας της υπό κρίση υπόθεσης, σύμφωνα με το άρθρο 267 ΣΛΕΕ, την ερμηνεία του άρθρου 2, σημείο 83, του κανονισμού (ΕΕ) 651/2014, της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, με τον οποίο ορισμένες κατηγορίες ενισχύσεων κηρύσσονται συμβατές με την εσωτερική αγορά, κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης, προκειμένου να

κριθεί κατά πόσον μια οντότητα, στους σκοπούς της οποίας συμπεριλαμβάνεται η ανεξάρτητη διεξαγωγή βασικής έρευνας, βιομηχανικής έρευνας ή πειραματικής ανάπτυξης ή η ευρεία διάδοση των αποτελεσμάτων των εν λόγω δραστηριοτήτων με τη διδασκαλία, τη δημοσίευση ή τη μεταφορά γνώσεων, αλλά της οποίας η χρηματοδότηση πραγματοποιείται ως επί το πλείστον από έσοδα που προέρχονται από οικονομικές δραστηριότητες, μπορεί να θεωρηθεί οργανισμός έρευνας και διάδοσης γνώσεων. Το αιτούν δικαστήριο επιθυμεί επίσης να εξακριβώσει εάν, για τους σκοπούς του χαρακτηρισμού αυτού, είναι δικαιολογημένη η εφαρμογή του κριτηρίου σχετικά με την αναλογία της χρηματοδότησης (έσοδα και δαπάνες) από τις οικονομικές και τις μη οικονομικές δραστηριότητες και, σε περίπτωση θετικής απαντήσεως, ποια θα πρέπει να είναι η αναλογία της χρηματοδότησης από τις οικονομικές και τις μη οικονομικές δραστηριότητες.

Προδικαστικά ερωτήματα

1) Πρέπει το άρθρο 2, σημείο 83, του κανονισμού 651/2014, της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά, κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι μια οντότητα (όπως πανεπιστήμια ή ερευνητικά ινστιτούτα, οργανισμοί μεταφοράς τεχνολογίας, ενδιάμεσοι φορείς καινοτομίας, ερευνητικοί συνεργαζόμενοι φορείς με φυσική ή εικονική παρουσία), στους σκοπούς της οποίας συμπεριλαμβάνεται η ανεξάρτητη διεξαγωγή βασικής έρευνας, βιομηχανικής έρευνας ή πειραματικής ανάπτυξης ή η ευρεία διάδοση των αποτελεσμάτων των εν λόγω δραστηριοτήτων με τη διδασκαλία, τη δημοσίευση ή τη μεταφορά γνώσεων, αλλά της οποίας η χρηματοδότηση πραγματοποιείται ως επί το πλείστον από έσοδα που προέρχονται από οικονομικές δραστηριότητες, μπορεί να θεωρηθεί ως οργανισμός έρευνας και διάδοσης γνώσεων;

2) Είναι δικαιολογημένη η εφαρμογή του κριτηρίου σχετικά με την αναλογία της χρηματοδότησης (έσοδα και δαπάνες) από τις οικονομικές και τις μη οικονομικές δραστηριότητες, προκειμένου να κριθεί κατά πόσον η οντότητα πληροί την προϋπόθεση του άρθρου 2, σημείο 83, του κανονισμού 651/2014, της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά, κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης, σχετικά με τον κύριο σκοπό των δραστηριοτήτων της οντότητας, ο οποίος πρέπει να είναι η ανεξάρτητη διεξαγωγή βασικής έρευνας, βιομηχανικής έρευνας ή πειραματικής ανάπτυξης ή η ευρεία διάδοση των αποτελεσμάτων των εν λόγω δραστηριοτήτων με τη διδασκαλία, τη δημοσίευση ή τη μεταφορά γνώσεων;

3) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα, ποια πρέπει να είναι η αναλογία μεταξύ χρηματοδότησης από τις οικονομικές και χρηματοδότησης από τις μη οικονομικές δραστηριότητες, προκειμένου να διαπιστωθεί εάν ο κύριος σκοπός των δραστηριοτήτων της οντότητας είναι η ανεξάρτητη διεξαγωγή βασικής έρευνας, βιομηχανικής έρευνας ή πειραματικής

ανάπτυξης ή η ευρεία διάδοση των αποτελεσμάτων των εν λόγω δραστηριοτήτων με τη διδασκαλία, τη δημοσίευση ή τη μεταφορά γνώσεων;

4) Πρέπει ο κανόνας που προβλέπεται στο άρθρο 2, σημείο 83 του κανονισμού 651/2014, της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά, κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης, σύμφωνα με τον οποίο οι επιχειρήσεις που μπορούν να επηρεάσουν αποφασιστικά την οντότητα η οποία υποβάλλει πρόταση έργου, π.χ. με την ιδιότητα του μετόχου ή του μέλους, δεν επιτρέπεται να έχουν προνομιακή πρόσβαση στα ερευνητικά της αποτελέσματα, να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι τα μέλη ή οι μέτοχοι της εν λόγω οντότητας μπορούν να είναι είτε φυσικά ή νομικά πρόσωπα κέρδοσκοπικού χαρακτήρα (συμπεριλαμβανομένου του σκοπού της παροχής εκπαιδευτικών υπηρεσιών έναντι αμοιβής) είτε νομικά πρόσωπα μη κέρδοσκοπικού χαρακτήρα (όπως σωματείο ή ίδρυμα);

Παρατιθέμενες διατάξεις του δικαίου της Ένωσης

Άρθρο 107, παράγραφοι 1 και 3, στοιχείο γ', και άρθρο 179, παράγραφοι 1 και 2, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αιτιολογική σκέψη 49 και άρθρο 2, σημείο 83, του κανονισμού (ΕΕ) 651/2014, της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, με τον οποίο ορισμένες κατηγορίες ενισχύσεων κηρύσσονται συμβατές με την εσωτερική αγορά, κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης.

Σημείο 2.1, της ανακοίνωσης της Επιτροπής, της 27ης Ιουνίου 2014, με τίτλο «Πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία», αριθ. 2014/C 198/01.—

Παρατιθέμενες διατάξεις του εθνικού δικαίου

Άρθρα 2, σημείο 2, και 7 του **Biedrību un nodibinājumu likums (νόμου περί σωματείων και ιδρυμάτων)**.

Άρθρο 2, σημείο 2: Ίδρυμα [...] είναι ένα σύνολο περιουσιακών στοιχείων που έχουν διατεθεί για την επίτευξη του σκοπού που ορίστηκε από τον ιδρυτή, ο οποίος δεν πρέπει να έχει κέρδοσκοπικό χαρακτήρα.

Άρθρο 7, σημείο 1: [...] το ίδρυμα δύναται, κατά παρεπόμενο τρόπο, να ασκεί οικονομική δραστηριότητα σχετιζόμενη με τη διατήρηση ή την εκμετάλλευση των περιουσιακών του στοιχείων, καθώς και να ασκεί άλλη οικονομική δραστηριότητα για την επίτευξη των σκοπών του ιδρύματος.

Άρθρο 7, σημείο 2: Τα έσοδα [...] του ιδρύματος μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο για την επίτευξη του σκοπού που ορίστηκε στο καταστατικό. Τα κέρδη που

αποκτώνται από την οικονομική δραστηριότητα που ασκεί το ίδρυμα δεν μπορούν να διανεμηθούν στους ιδρυτές.

Άρθρα 1, 2, 4, 7 και 8 του **Likums “Par Rīgas Ekonomikas augstskolu”** (νόμου για την ανώτατη σχολή οικονομικών επιστημών της Ρίγας, Λεττονία), σύμφωνα με τα οποία, η εκκαλούσα είναι ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης το οποίο παρέχει ακαδημαϊκή εκπαίδευση, αναπτύσσει τη δραστηριότητά του στην οικονομική επιστήμη και εξυπηρετεί τα συμφέροντα του λαού της Λεττονίας, και του οποίου οι σκοποί περιλαμβάνουν την ανάπτυξη της επιστήμης, ενώ μία εκ των αποστολών του είναι η διεξαγωγή βασικών και εφαρμοσμένων ερευνών στις οικονομικές επιστήμες.

Παράγραφοι 2.7, 2.9 και 12.5 του **Ministru kabineta 2017. gada 12. decembra noteikumi Nr. 725 “Fundamentālo un lietiško pētījumu projektu izvērtēšanas un finansējuma administrēšanas kārtība”** (διατάγματος αριθ. 725 του Συμβουλίου Υπουργών, της 12ης Δεκεμβρίου 2017, σχετικά με τις διαδικασίες αξιολόγησης των έργων βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας και διαχείρισης της χρηματοδότησής τους).

Παράγραφος 2.7: Οντότητα που υποβάλλει πρόταση έργου: επιστημονικός οργανισμός, εγγεγραμμένος στο μητρώο επιστημονικών οργανισμών που, ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς του (δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου) ή τον τρόπο χρηματοδότησής του, σύμφωνα με τις εφαρμοστέες διατάξεις που ρυθμίζουν τις δραστηριότητές του (καταστατικό, εσωτερικός κανονισμός ή συστατική πράξη), ασκεί κύριες δραστηριότητες που δεν είναι οικονομικής φύσεως και ανταποκρίνεται στον ορισμό του οργανισμού έρευνας που περιλαμβάνεται στο άρθρο 2, σημείο 83, του κανονισμού (ΕΕ) 651/2014.

Παράγραφος 2.9: Κύρια δραστηριότητα μη οικονομικού χαρακτήρα: δραστηριότητα οργανισμού έρευνας που δεν εμπίπτει στο πεδίο δραστηριοτήτων που προβλέπει το άρθρο 107, παράγραφος 1, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο οποίο εμπίπτουν:

2.9.1. οι διδακτικές δραστηριότητες που στοχεύουν στην αύξηση του αριθμού των εργαζομένων και των προσόντων τους·

2.9.2. η ανεξάρτητη έρευνα και ανάπτυξη με σκοπό τη βελτίωση των γνώσεων και της κατανόησης, συμπεριλαμβανομένης της κοινής έρευνας και ανάπτυξης, με τη συμμετοχή του οργανισμού έρευνας, στο πλαίσιο αποτελεσματικής συνεργασίας·

2.9.3. η διάδοση των αποτελεσμάτων της έρευνας με τρόπο μη αποκλειστικό και χωρίς διακρίσεις, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης διδασκαλίας, βάσεων δεδομένων ελεύθερης πρόσβασης, δημοσιεύσεων ελεύθερης πρόσβασης ή λογισμικού ανοικτής πηγής·

2.9.4. μεταφορά γνώσεων και τεχνολογίας, υπό τον όρο ότι:

2.9.4.1. οι δραστηριότητες μεταφοράς γνώσης και τεχνολογίας πραγματοποιούνται από τμήμα του οργανισμού έρευνας ή από θυγατρική του οργανισμού έρευνας (εμπορική εταιρεία στην οποία συμμετέχει η μητρική εταιρεία με ποσοστό μεγαλύτερο του 50% ή στην οποία η μητρική εταιρεία κατέχει την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου και η οποία ανταποκρίνεται στον ορισμό του οργανισμού έρευνας), είτε από τον οργανισμό έρευνας από κοινού με άλλους οργανισμούς έρευνας είτε από την οργανισμό έρευνας από κοινού με τρίτους μέσω συμβάσεων που συνάπτονται για ορισμένες υπηρεσίες σε ανοικτό διαγωνισμό.

2.9.4.2. οποιοδήποτε κέρδος από αυτήν τη δραστηριότητα θα επενδυθεί εκ νέου στην κύρια δραστηριότητα του οργανισμού έρευνας.

Παράγραφος 12.5: Το Συμβούλιο θα εκτιμήσει εάν το έργο για το οποίο υποβάλλεται πρόταση πληροί τους όρους που έχουν τεθεί από τη διοίκηση: Το έργο θα εκτελεστεί από επιστημονικό οργανισμό που πληροί τις απαιτήσεις του παρόντος κανονισμού.

Συνοπτική έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της διαδικασίας της κύριας δίκης

- 1 Στις 22 Μαΐου 2019, το επιστημονικό συμβούλιο της Λεττονίας (στο εξής: συμβούλιο) ενέκρινε τους κανόνες μίας προκήρυξης για την υποβολή έργων βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας για το 2019 και εξέδωσε προκήρυξη για την υποβολή έργων (στο εξής: προκήρυξη).
- 2 Η εκκαλούσα, SIA STOCKHOLM SCHOOL OF ECONOMICS IN RIGA, υπέβαλε πρόταση, σύμφωνα με την προκήρυξη, για το έργο «Ανάλυση ενός αγρησιμοποιήτου πόρου: ηλικιωμένες γυναίκες επιχειρηματίες στις χώρες της Βαλτικής» (στο εξής: προτεινόμενο έργο).
- 3 Με απόφαση του συμβουλίου, της 19ης Σεπτεμβρίου 2019 (στο εξής: απόφαση), απορρίφθηκε η πρόταση έργου της εκκαλούσας, καθώς θεωρήθηκε ότι δεν πληρούσε το κριτήριο του παραδεκτού που προέβλεπε η παράγραφος 12.5 του διατάγματος αριθ. 725 του Συμβουλίου Υπουργών, της 12ης Δεκεμβρίου 2017, σχετικά με τις διαδικασίες αξιολόγησης των έργων βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας και διαχείρισης της χρηματοδότησής τους (στο εξής: διάταγμα αριθ. 725), σύμφωνα με το οποίο το έργο πρέπει να εκτελεστεί «από επιστημονικό οργανισμό που πληροί τις απαιτήσεις του παρόντος διατάγματος».
- 4 Στην απόφασή του, το συμβούλιο ανέφερε ότι η εκκαλούσα δεν μπορούσε να θεωρηθεί επιστημονικός οργανισμός που θα μπορούσε να αξιώσει τη χορήγηση κονδυλίων του κρατικού προϋπολογισμού, καθώς δεν μπορούσε να αποδείξει ότι πληρούσε τα κριτήρια που προέβλεπε η παράγραφος 2.7 του διατάγματος αριθ. 725 και το άρθρο 2, σημείο 83, του κανονισμού 651/2014, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014 (στο εξής: κανονισμός 651/2014).

- 5 Το συμπέρασμα αυτό στηρίζεται στο γεγονός ότι, σύμφωνα με την πρόταση έργου που υποβλήθηκε, το 2018, η αναλογία του κύκλου εργασιών των δραστηριοτήτων της εκκαλούσας που δεν είχαν οικονομικό χαρακτήρα σε σύγκριση με τον κύκλο εργασιών των οικονομικών της δραστηριοτήτων αντιστοιχούσε σε ποσοστό 34% έναντι 66%. Ως εκ τούτου, το συμβούλιο κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η κύρια δραστηριότητα της εκκαλούσας ήταν εμπορική και δεν μπορούσε να θεωρηθεί ότι είχε ως κύριο σκοπό την ανεξάρτητη διεξαγωγή βασικής έρευνας, βιομηχανικής έρευνας ή πειραματικής ανάπτυξης ή την ευρεία διάδοση των αποτελεσμάτων των εν λόγω δραστηριοτήτων με τη διδασκαλία, τη δημοσίευση ή τη μεταφορά γνώσεων. Επιπροσθέτως, κατά την άποψη του συμβουλίου, τα έγγραφα που προσκόμισε η εκκαλούσα δεν περιείχαν στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι όλα τα έσοδα της εκκαλούσας που προέρχονται από την κύρια δραστηριότητά της επενδύθηκαν εκ νέου στην κύρια αυτή δραστηριότητά της.
- 6 Η εκκαλούσα άσκησε προσφυγή ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων κατά της απόφασης του συμβουλίου, με την οποία κρίθηκε ότι δεν μπορούσε να θεωρηθεί επιστημονικός οργανισμός κατά την έννοια του διατάγματος αριθ. 725, προβάλλοντας τους κατωτέρω ισχυρισμούς.
- 7 Η εκκαλούσα θεώρησε ότι πληρούσε τα κριτήρια που προβλέπει η παράγραφος 12.5 του διατάγματος αριθ. 725, καθώς ήταν εγγεγραμμένη στο μητρώο επιστημονικών οργανισμών και η κύρια δραστηριότητά της δεν είχε οικονομικό χαρακτήρα, κατά την έννοια της παραγράφου 2.9 του προμνησθέντος διατάγματος.
- 8 Συναφώς, η εκκαλούσα προσκόμισε έγγραφα που αποδεικνύουν ότι οι χρηματοοικονομικές εισφορές της κύριας δραστηριότητάς της δεν συνδέονταν με τις οικονομικές δραστηριότητές της και ότι τα κέρδη από τις οικονομικές αυτές δραστηριότητες της εκκαλούσας επενδύθηκαν εκ νέου στην κύρια δραστηριότητα του οργανισμού έρευνας.
- 9 Η εκκαλούσα υποστήριξε, επίσης, ότι το συμβούλιο δεν έλαβε υπόψη του την εταιρική της δομή. Σύμφωνα με την εκκαλούσα, ο μοναδικός της εταίρος ήταν το ίδρυμα «Rīgas Ekonomikas augstskola — Stockholm School of Economics in Riga», το οποίο, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 2, του νόμου περί σωματείων και ιδρυμάτων, είναι μη κερδοσκοπικό. Η εκκαλούσα ισχυρίστηκε, επίσης, ότι διέφερε από άλλες οντότητες ιδιωτικού δικαίου, διότι, κατ' αρχήν, τα κέρδη που αποκτούσε δεν ήταν δυνατόν να μην επενδύονται εκ νέου στην κύρια δραστηριότητά της.
- 10 Η εκκαλούσα υποστηρίζει ότι από τα έγγραφα που είχε προσκομίσει προέκυπτε ότι τα κεφάλαια που επένδυε στην ερευνητική της δραστηριότητα ήταν μεγαλύτερα από τα έσοδα που αποκτούσε από τη δραστηριότητα αυτή. Επίσης, υποστήριξε ότι πραγματοποίησε την ερευνητική της δραστηριότητα είτε μέσω ιδίων κεφαλαίων είτε με τη λήψη επιχορηγήσεων για ερευνητική δραστηριότητα.

- 11 Κατά την άποψη της εκκαλούσας, από τον ειδικό νόμο για την ανώτατη σχολή οικονομικών επιστημών της Ρίγας, ο οποίος ρυθμίζει τις δραστηριότητές της, καθώς και από το καταστατικό και τη συστατική της πράξη, προέκυπτε ότι μια από τις μορφές της κύριας δραστηριότητάς της ήταν η διεξαγωγή έρευνας και η παραγωγή επιστημονικού έργου.
- 12 Με απόφαση της 8ης Ιουνίου 2020, το Administratīvā rajona tiesa (διοικητικό πρωτοδικείο, Λεττονία) απέρριψε την προσφυγή.
- 13 Κατά την άποψη του εν λόγω δικαστηρίου, ένας από τους καθορισμένους τομείς στους οποίους δραστηριοποιείται η εκκαλούσα είναι η επιστημονική δραστηριότητα, στο πλαίσιο της οποίας διεξάγει βασικές και εφαρμοσμένες έρευνες στις οικονομικές επιστήμες και διαδίδει τα αποτελέσματά τους. Σύμφωνα με το δικαστήριο αυτό, η εκκαλούσα μπορεί επίσης να ασκεί οικονομική δραστηριότητα που να είναι επιτρεπτή από τον νόμο περί σωματείων και ιδρυμάτων.
- 14 Το Administratīvā rajona tiesa (διοικητικό πρωτοδικείο, Λεττονία) θεωρεί ότι από την έκθεση σχετικά με τον κύκλο εργασιών της εκκαλούσας για το έτος 2018 που επισυνάφθηκε στην πρόταση έργου που υπέβαλε η εκκαλούσα, προκύπτει ότι τα έσοδα και οι δαπάνες που προέρχονται από τις οικονομικές δραστηριότητές της υπερτερούν (είναι υψηλότερα) σε σύγκριση με αυτά που προέρχονται από τις δραστηριότητές της που δεν έχουν οικονομικό χαρακτήρα. Κατά συνέπεια, θεωρεί ότι η εκκαλούσα δεν συμπεριλαμβάνεται στους επιστημονικούς οργανισμούς, για τους οποίους προβλέπεται η χορήγηση κρατικής χρηματοδότησης για τη διεξαγωγή θεμελιωδών και εφαρμοσμένων ερευνών.
- 15 Σύμφωνα με το προμνησθέν δικαστήριο, από το διάταγμα αριθ. 725 και τον κανονισμό 651/2014 προκύπτει ότι, προκειμένου να πληρούνται οι προϋποθέσεις χρηματοδότησης για τη διεξαγωγή βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας, πρέπει οι μη οικονομικές δραστηριότητες της οντότητας που υποβάλλει πρόταση έργου να αποτελούν την κύρια δραστηριότητά της ή να αντιστοιχούν αναλογικά στο υψηλότερο ποσοστό του κύκλου εργασιών της.
- 16 Σχετικά δε με την άμεση εφαρμογή του κανονισμού 651/2014, το δικαστήριο επεσήμανε ότι ο εν λόγω κανονισμός καθορίζει τις κατηγορίες των κρατικών ενισχύσεων που είναι συμβατές με την εσωτερική αγορά και περιέχει τις κοινές διατάξεις για τη χορήγηση των κρατικών ενισχύσεων, αλλά δεν καθορίζει ειδικά κριτήρια επιλογής των οντοτήτων που υποβάλλουν προτάσεις έργων. Το δικαστήριο θεωρεί, συνεπώς, ότι, προκειμένου να αρθεί η αβεβαιότητα σχετικά με τη χρήση των κρατικών ενισχύσεων στην οικονομική δραστηριότητα, ο Λεττονός νομοθέτης προέβλεψε ότι οι κρατικές ενισχύσεις για τη διεξαγωγή βασικών και εφαρμοσμένων ερευνών παρέχονται σε επιστημονικούς οργανισμούς, των οποίων η κύρια δραστηριότητα (κύριο αντικείμενο) δεν σχετίζεται με κάποια οικονομική δραστηριότητα.

- 17 Η εκκαλούσα άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως του Administratīvā rajona tiesa (διοικητικού πρωτοδικείου, Λεττονία) για τους ακόλουθους λόγους.
- 18 Προς υποστήριξη της εφέσεώς της, η εκκαλούσα ισχυρίζεται ότι το Administratīvā rajona tiesa (διοικητικό πρωτοδικείο, Λεττονία) δεν έλαβε υπόψη του το γεγονός ότι μπορούν να διεξαχθούν βασικές και εφαρμοσμένες έρευνες τόσο στο πλαίσιο μιας οικονομικής δραστηριότητας όσο και στο πλαίσιο μιας μη οικονομικής δραστηριότητας και ότι η κρίση του δικαστηρίου περί της άμεσης εφαρμογής του κανονισμού 651/2014 πρέπει να θεωρηθεί αβάσιμη.
- 19 Πρώτον, η εκκαλούσα υποστηρίζει ότι ο Λεττονός νομοθέτης δεν προέβλεψε ότι η μη οικονομική δραστηριότητα πρέπει να αποτελεί την κύρια δραστηριότητα της οντότητας που υπέβαλε την πρόταση έργου, ούτε ότι η αναλογία των εσόδων από τη δραστηριότητα αυτή πρέπει να είναι μεγαλύτερη σε σύγκριση με την αναλογία των εσόδων που προέρχονται από οικονομική δραστηριότητα.
- 20 Δεύτερον, υποστηρίζει ότι ο νομοθέτης, στην παράγραφο 2.7 του διατάγματος αριθ. 725, έχει προβλέψει ότι η οντότητα που υποβάλλει πρόταση έργου πρέπει να πληροί τα κριτήρια του κανονισμού 651/2014. Συνεπώς, για την εφαρμογή της διάταξης αυτής, πρέπει να εξετασθεί κατά πόσον αυτή είναι συμβατή με το πνεύμα και τον σκοπό του άρθρου 2, σημείο 83, του κανονισμού 651/2014.
- 21 Η εκκαλούσα υποστηρίζει ότι το διάταγμα αριθ. 725 δεν μπορεί να ερμηνευθεί χωριστά από τις διατάξεις του κανονισμού 651/2014. Κατά την άποψή της, δεν μπορεί να γίνει δεκτή μια ερμηνεία του κανονισμού 651/2014, η οποία αντιτίθεται στην ερμηνεία των νομικών κανόνων που έχει δοθεί με την ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Βασικά επιχειρήματα των διαδικών της κύριας δίκης

Τα κύρια επιχειρήματα των διαδικών της κύριας δίκης περιλαμβάνονται στην έκθεση των πραγματικών περιστατικών και της δικαστικής διαδικασίας.

Συνοπτική έκθεση του σκεπτικού της αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως

- 22 Το Argabaltiesa (περιφερειακό διοικητικό δικαστήριο, Λεττονία) πρέπει να επιλύσει το ζήτημα κατά πόσον μπορεί να θεωρηθεί ότι η εκκαλούσα είναι ένας επιστημονικός οργανισμός που πληροί τα κριτήρια του διατάγματος αριθ. 725 (καθώς επίσης και αυτά του άρθρου 2, σημείο 83, του κανονισμού 651/2014) και ότι δικαιούται κρατική χρηματοδότηση για τη διεξαγωγή ερευνών. Τόσο το συμβούλιο όσο και το Administratīvā rajona tiesa (διοικητικό πρωτοδικείο, Λεττονία) θεώρησαν ότι η εκκαλούσα δεν εμπίπτει στην κατηγορία των επιστημονικών οργανισμών για τους οποίους προβλέπεται η χορήγηση κρατικής ενίσχυσης για τη διεξαγωγή βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας, επειδή τα έσοδα και οι δαπάνες που προέρχονται από την οικονομική δραστηριότητα της εκκαλούσας υπερτερούν (είναι υψηλότερα) σε σύγκριση με τα έσοδα που

προέρχονται από τις δραστηριότητές της που δεν έχουν οικονομικό χαρακτήρα. Επίσης, για την επίλυση της εν λόγω διαφοράς είναι αναγκαίο να καθοριστεί η έννοια του μέλους οργανισμού έρευνας, δηλαδή κατά πόσον η δραστηριότητα αυτή έχει ή όχι κερδοσκοπικό χαρακτήρα, και κατά πόσον η απόκτηση της ιδιότητας αυτής αποκλείει την απόκτηση οποιουδήποτε πλεονεκτήματος από την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων των ερευνών.

- 23 Από τον νόμο για την ανώτατη σχολή οικονομικών επιστημών της Ρίγας και από τη συστατική πράξη της εκκαλούσας προκύπτει ότι η δραστηριότητά της επικεντρώνεται κυρίως στην εκμετάλλευση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και στην επιστημονική έρευνα.
- 24 Όπως υποστηρίζει η εκκαλούσα, η οικονομική της δραστηριότητα δεν έχει εμπορικό χαρακτήρα και η δομή της έχει διαμορφωθεί κατά τέτοιο τρόπο, ώστε το μέλος της εκκαλούσας (ένα ίδρυμα) να μην μπορεί να αποκτήσει κανένα πλεονέκτημα από την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων των ερευνών.
- 25 Το μοναδικό μέλος της εκκαλούσας, το ίδρυμα «Rīgas Ekonomikas augstskolas Stockholm School of Economics in Riga», είναι εγγεγραμμένο στο μητρώο σωματείων και ιδρυμάτων και ο κύριος σκοπός της δραστηριότητάς του είναι η εξυπηρέτηση δημοσίου συμφέροντος, καθώς αποσκοπεί στην προώθηση της ποιοτικής τεχνικής εκπαίδευσης και της ανάπτυξης της επιστήμης, καθώς και στη διασφάλιση της προσβασιμότητάς της, προωθώντας κατ' αυτόν τον τρόπο την οικονομική ανάπτυξη της περιοχής των χωρών της Βαλτικής και της Λεττονίας. Το εν λόγω ίδρυμα έχει, επίσης, ως σκοπό τη διασφάλιση και ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της εκκαλούσας στη Δημοκρατία της Λεττονίας, διασφαλίζοντας την ορθή διαχείριση της ανώτατης σχολής και τη λήψη δωρεών, οι οποίες είναι απαραίτητες για την άσκηση της δραστηριότητας της ανώτατης σχολής και για την παροχή βοήθειας στους φοιτητές μέσω της χορήγησης υποτροφιών για την πληρωμή των διδάκτρων για τις σπουδές τους, προκειμένου να δώσουν στους ταλαντούχους φοιτητές από τις χώρες της Βαλτικής τη δυνατότητα να επωφεληθούν από την ανταγωνιστική τεχνική εκπαίδευση κοντά στον τόπο της κατοικίας τους, προς όφελος των οικονομιών των χωρών της Βαλτικής, διασφαλίζοντας και προωθώντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, την είσοδο προσωπικού υψηλής ειδίκευσης και νέων επιχειρηματιών στην οικονομία της Λεττονίας, της Λιθουανίας και της Εσθονίας.
- 26 Συνεπώς, μπορεί να γίνει δεκτός ο ισχυρισμός της εκκαλούσας ότι τα οφέλη που λαμβάνει το ίδρυμα από την οικονομική του δραστηριότητα μπορούν να χρησιμοποιηθούν μόνο για την επίτευξη του σκοπού που καθορίζεται στο καταστατικό.
- 27 Από τις διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας προκύπτει ότι, για τη χορήγηση κρατικής χρηματοδότησης, πρέπει ο αιτών τη χρηματοδότηση να πληροί σωρευτικά τρία κριτήρια, σύμφωνα με την παράγραφο 2.7., του διατάγματος αρ. 725. Συγκεκριμένα: 1) η οντότητα που υποβάλλει πρόταση έργου πρέπει να είναι εγγεγραμμένη στο μητρώο επιστημονικών οργανισμών, 2) η εν λόγω οντότητα

πρέπει να ασκεί ως κύρια δραστηριότητα, σύμφωνα με τις νομικές πράξεις που διέπουν τις δραστηριότητές της (καταστατικό, εσωτερικός κανονισμός ή συστατική πράξη), δραστηριότητες που δεν έχουν οικονομικό χαρακτήρα, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 2.9 του εν λόγω διατάγματος και 3) η οντότητα που υποβάλλει την πρόταση έργου πρέπει να ανταποκρίνεται στον ορισμό του οργανισμού έρευνας που περιλαμβάνεται στο άρθρο 2, σημείο 83, του κανονισμού 651/2014.

- 28 Η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της 27ης Ιουνίου 2014, με τίτλο «Πλαίσιο σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη και την καινοτομία», αριθ. 2014/C 198/01 (στο εξής: ανακοίνωση της Επιτροπής) προβλέπει στο σημείο 2.1 ότι οι οργανισμοί ερευνών και διάχυσης γνώσεων και οι ερευνητικές υποδομές είναι αποδέκτες κρατικών ενισχύσεων, εάν η δημόσια χρηματοδότησή τους πληροί το σύνολο των προϋποθέσεων του άρθρου 107, παράγραφος 1, της Συνθήκης. Όπως επεξηγείται στην ανακοίνωση σχετικά με την έννοια των κρατικών ενισχύσεων και σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, ο δικαιούχος πρέπει να θεωρείται επιχείρηση, αλλά η ιδιότητα αυτή δεν εξαρτάται από το νομικό καθεστώς του, δηλαδή από το εάν είναι οργανωμένος βάσει του δημοσίου ή του ιδιωτικού δικαίου, ή από την οικονομική φύση του, ήτοι εάν επιδιώκει κέρδη ή όχι. Αντιθέτως, αυτό που έχει καθοριστική σημασία για να θεωρείται επιχείρηση είναι να ασκεί οικονομική δραστηριότητα που συνίσταται στην προσφορά προϊόντων ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά
- 29 Επίσης, στο σημείο 2.1.1. της ανακοίνωσης της Επιτροπής προβλέπεται ότι στην περίπτωση που ο ίδιος φορέας ασκεί δραστηριότητες οικονομικής και μη οικονομικής φύσης, η δημόσια χρηματοδότηση των μη οικονομικών δραστηριοτήτων δεν εμπίπτει στο άρθρο 107, παράγραφος 1, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αν τα δύο είδη δραστηριοτήτων, καθώς και οι δαπάνες, η χρηματοδότηση και τα έσοδά τους, μπορούν σαφώς να διαχωριστούν, ώστε να αποφεύγεται ουσιαστικά η σταυροειδής επιδότηση της οικονομικής δραστηριότητας. Αποδεικτικά στοιχεία της δέουσας κατανομής των δαπανών, της χρηματοδότησης και των εσόδων μπορεί να συνιστούν οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις του οικείου φορέα.
- 30 Στον ορισμό του οργανισμού έρευνας του άρθρου 2, σημείο 83, του κανονισμού 651/2014 δεν προβλέπεται ότι πρέπει να υπάρχει συγκεκριμένη αναλογία του χρηματοοικονομικού κύκλου εργασιών του οργανισμού έρευνας, όσον αφορά την κύρια δραστηριότητά του που δεν έχει οικονομικό χαρακτήρα. Το ενωσιακό δίκαιο προβλέπει την υποχρέωση διαχωρισμού της χρηματοδότησης και των εσόδων, ώστε να αποφεύγονται κατά τον τρόπο αυτόν οι σταυροειδείς επιδοτήσεις και για να εξακριβώνεται εάν οι μέτοχοι και οι λοιποί εταίροι της εταιρείας έχουν πρόσβαση στα αποτελέσματα που παράγει η οντότητα.
- 31 Σε περίπτωση που θεωρηθούν επαρκή τα κριτήρια που καθορίζονται από το Administratīvā rajona tiesa (διοικητικό πρωτοδικείο, Λεττονία) και το συμβούλιο για τη χορήγηση ενίσχυσης σε επιστημονικό οργανισμό, σύμφωνα με τα οποία, η αναλογία των εσόδων και των δαπανών που αφορούν την οικονομική

δραστηριότητα πρέπει να είναι μικρότερη σε σύγκριση με την αντίστοιχη αναλογία που αφορά τις δραστηριότητες που δεν έχουν οικονομικό χαρακτήρα, τα ιδιωτικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα έχουν περιορισμένη δυνατότητα λήψης κρατικής ενίσχυσης για τη διεξαγωγή έρευνας και θα υφίστανται άνιση μεταχείριση, καθώς τα έσοδα και οι δαπάνες των ιδρυμάτων αυτών, τα οποία προέρχονται από τις οικονομικές τους δραστηριότητες, θα είναι πάντοτε υψηλότερα σε σύγκριση με αυτά των δημόσιων ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση των τελευταίων, τα έσοδα που προκύπτουν από την πληρωμή των διδάκτρων περιλαμβάνονται στα έσοδα που προέρχονται από δραστηριότητες που δεν έχουν οικονομικό χαρακτήρα, ενώ, στην περίπτωση των ιδιωτικών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τα έσοδα που προκύπτουν από την πληρωμή των διδάκτρων περιλαμβάνονται στα έσοδα που προέρχονται από οικονομική δραστηριότητα. Στην πραγματικότητα, το ίδιο είδος εσόδων των δημόσιων και των ιδιωτικών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αντιμετωπίζεται με διαφορετικό τρόπο, γεγονός που οδηγεί σε άνιση μεταχείριση μεταξύ των αιτούντων.

- 32 Εάν ληφθεί υπόψη αποκλειστικά και μόνο η μαθηματική αναλογία που εφήρμοσε το Administratīvā rajona tiesa (διοικητικό πρωτοδικείο, Λεττονία) και το συμβούλιο, αποκλείονται, στην ουσία, τα ιδιωτικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης από τη δυνατότητα λήψης κρατικής χρηματοδότησης για τη διεξαγωγή επιστημονικών ερευνών. Στην παράγραφο 3 της εισαγωγής της ανακοίνωσης της Επιτροπής επισημαίνεται ότι η στρατηγική «Ευρώπη 2020» εισήγαγε την πρωτοβουλία «Ένωση καινοτομίας» που στοχεύει στη βελτίωση των συνθηκών-πλαίσιου και της πρόσβασης στη χρηματοδότηση για την έρευνα και την καινοτομία, προκειμένου να εξασφαλιστεί η δυνατότητα μετατροπής των καινοτόμων ιδεών σε προϊόντα και υπηρεσίες που μπορούν να δημιουργήσουν ανάπτυξη και θέσεις εργασίας. Στην υπό κρίση υπόθεση, διαπιστώνεται ότι η ερμηνεία που δόθηκε από το Administratīvā rajona tiesa (διοικητικό πρωτοδικείο, Λεττονία) και από το συμβούλιο στον ορισμό του άρθρου 2, σημείο 83, του κανονισμού 651/2014, είναι αντίθετη με τους στόχους που θέσπισε η Ένωση και τη θέση που εξέφρασε η Επιτροπή με την ανακοίνωσή της, σχετικά με τη διαδικασία χορήγησης κρατικών ενισχύσεων. Επιπλέον, μια τέτοια εφαρμογή των κανόνων οδηγεί σε άνιση μεταχείριση μεταξύ των δημόσιων και των ιδιωτικών ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Στην αιτιολογική σκέψη 49 του κανονισμού αριθ. 651/2014 περιγράφεται, με τρόπο γενικό, μια ποσοστιαία αναλογία στην περίπτωση που η υποδομή του οργανισμού χρησιμοποιείται κυρίως για μη οικονομική δραστηριότητα. Ωστόσο, από τον ποσοστιαίο αυτόν διαχωρισμό της υποδομής του οργανισμού, δεν μπορεί να συναχθεί ότι ο κανονισμός αριθ. 651/2014 διευκρινίζει με τον ορισμό του οργανισμού έρευνας και διάδοσης γνώσεων κατά πόσον πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η αναλογική κατανομή των χρηματοδοτικών εισφορών που αντιστοιχούν στα έσοδα και τις δαπάνες χρηματοδότησης της οικονομικής και της μη οικονομικής δραστηριότητας του οργανισμού, προκειμένου να καθορισθεί εάν ο οργανισμός μπορεί να θεωρηθεί οργανισμός έρευνας και διάδοσης γνώσεων κατά την έννοια του κανονισμού αριθ. 651/2014.